

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פָּרַק שְׁנֵי - מכתבו של החזון איש

פָּרַק שְׁנֵי

מכתבו של מֶרֶן הַחֲזוֹן-אִישׁ זצ"ל

הָבָה נִלְמַד אֶת מִכְתָּבוֹ שֶׁל מֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ זצ"ל, שְׁבוּ
בוֹתֵן הוֹרָאוֹת לְאַבְרָךְ בְּשִׁנְתוֹ הָרִאשׁוֹנָה לְנִשְׁוֹאָיו. נִבְיָא אֶת
הַמִּכְתָּב בְּשִׁלְמוֹת, וְאַחַר כֵּן נִעִין בּוֹ פְּסָקָא אַחַר פְּסָקָא, כִּי
כָּל דְּבָרָיו צְרִיכִים תְּלִמוּד, וְכֻלָּם יְסוּדוֹת גְּדוּלִים שְׂמֵאִירִים
לָנוּ אֶת בְּנֵי הַבַּיִת.

"נָקִי [יְהִיָּה לְבֵיתוֹ שְׁנָה אַחַת] וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח. חוֹבָה!
כִּיצַד מְשִׁמַּחָה? טַבַּע שְׁלָה לְהִתְעַנֵּג עַל חֲנָה בְּעֵינָיו, וְאַלְיוֹ
עֵינֶיהָ נִשְׁוֹאוֹת. עָלְיוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִרְאוֹת אֶהָבָה וְקָרוֹב בְּרַבּוּי
שִׂיחָה וְרִצּוּי (וּמָה שְׂאֲמָרוּ אֶל תְּרַבָּה וְכו'), בְּאֵינוֹ צְרִיךְ לְרִצּוּי
מִדְּבַר, וְלֹא בְּשִׁנָּה רִאשׁוֹנָה שְׂצָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּלוֹת הַתְּאַחֲדוֹת,
שְׁנָה כּוֹנֵת הִצְרִיחָה - וְהָיוּ לְבָשָׂר אַחַד, וְאָמַר שְׂכִינָה וְכו').
לְפַעֲמִים הִתְיַחֲסוֹת בְּכַבּוּד וְחִרְדַּת דְּרָךְ אֶרֶץ מִרְאָה חֲסָרוֹן
קָרוֹב. וְצָרִיךְ לְהִתְיַחֵס בְּיַחֲסוֹ יוֹתֵר קָרוֹב, אֲשֶׁר יַחֲסוּ מִכְּבֹד
לֹא יִמָּצָא לוֹ מְקוֹם, וּבְדִיחוֹת וְקַלּוֹת יוֹתֵר אֶהוּב מִכְּבֹד רִאשׁוֹ
וְחִרְדַּת הַכְּבוֹד. וְצָרִיךְ לְהִתְאַמֵּץ לְהִתְנַהֵג בְּאִפְסָן יוֹתֵר מִרַב
וּבְיַחֲסוֹ יָד יָמִין לְשִׂמְאָל, שְׂאֵינוֹ דְּבַר חוּצְיֵי אֶלָּא עֲצָמִי. אֵין
לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן נוֹכַחוֹת, אֶלָּא בְּלִשׁוֹן נוֹכַחִי. לְהוֹדִיעַ בְּיַצִּיאָה

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פָּרַק שְׁנֵי - מאמר א

לְאֵן הוֹלֵךְ, וּבְשׁוּבוֹ מֶה עָשָׂה, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה בְּדַבְרִים קְטָנִים.
וּבְדַבְרֵי חֲזוֹק לְשִׁמַּח לֵב. וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ
'בְּכָל דְּרָכֶיךָ וְכוּ' וְהוּא יִישֵׁר וְכוּ'."

— ∞ —

מאמר א.

וְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ

מִרְן הַחֲזוֹן אִי"ש מוֹסִיף לְפָסוּק עַל מִצְוַת "וְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ
רַק מְלֵה אַחַת: חוֹבָה. כְּוַנְתּוֹ שֶׁהַשְּׁחֵרוֹר מְלִצְאָה לְצָבָא וּמְכָל
הַתְּחִיבוֹת לְעִזּוֹר לְמֵאֲמֵץ הַמְּלַחֲמֵתֵי אֵינּוּ פְּרִיּוּלְגִיָּה, הֵינּוּ
זְכוּת יְתֵר בְּמִשְׁךְ שָׁנָה רֵאשׁוּנָה לְנִשְׁוֹאִים, אֶלָּא זֶה חוֹבָה!
חוֹבָה שְׁאֵינָה פְּחוּתָה מֵהַחוֹבָה לְצִאָה לְמַלְחָמָה וְלְמִסֹּר אֶת
נַפְשׁוֹ לְמַעַן עִם יִשְׂרָאֵל!

הרב חיים פרידלנדר
 קונטרס וידעת כי שלום אהלך
 פרק שני - מאמר א

נִסְפִּיר אֶת הַדְּבָרִים: יֵשׁ שְׁתֵּי פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל יוֹצְאֵי מִלְחָמָה, אַחַת בְּפִרְשֵׁי שְׂפָטִים, וְאַחַת בְּפִרְשֵׁי כִי תֵצֵא. בְּפִרְשֵׁי שְׂפָטִים [כ', ז'] נֶאֱמַר: "וַיִּמֵּי הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרַשׁ אִשָּׁה וְלֹא לָקַחְהָ יֵלֶךְ וַיָּשׁוּב לְבֵיתוֹ, פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקְחָנָה". אַרְוִסִין מֵהַתּוֹרָה הֵם קְדוּשִׁין, הֵינּוּ מִי שֶׁיִּקְדַּשׁ אִשָּׁה וְעֵדִין לֹא לָקַחְהָ - עֵדִין לֹא הִכְנִיס אוֹתָהּ לְחַפָּה - פְּטוּר מִלְּקַחַת אֶל הַחֲזִית, שְׂמָא יֵהָרֵג. אָבֵל חֵיב הוּא לְעֹזֵר לְעוֹשֵׂי מִלְחָמָה, כְּנֶאֱמַר בְּמִשְׁנֵה בְּסוּטָה [מ"ג ע"א]: "וְחוֹזְרִין וּמְסַפְּקִין מִיָּם וּמִזֶּן וּמִתְקַנְיִן אֶת הַדְּרָכִים". לָכֵן הוּא יוֹצֵא עִם כָּל עוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה, כִּי אֵינּוּ פְּטוּר מֵהִמָּאֲמָץ הַמִּלְחָמָתִי, אֲלֹא רַק מִלְּקַחַת אֶל הַחֲזִית.

הַפְּרָשָׁה הַשְּׂנִיָּה בְּכִי תֵצֵא [כ"ד ה'] מְדַבֶּרֶת עַל מִי שֶׁנִּשְׂאָ אִשָּׁה - שֶׁהִכְנִיסָהּ לְחַפָּה: "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה, לֹא יֵצֵא בְּצַבָּא, וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דְּבָר, נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שְׁנָה אַחַת וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח". עָלָיו נֶאֱמַר שֶׁם בְּמִשְׁנֵה: "אֵלּוּ שְׂאִין זְזִין מִמְּקוֹמָן... הַנּוֹשֵׂא אֶת אַרְוִסָּתוֹ... אֵין מְסַפְּקִין מִיָּם וְאֵין מִתְקַנְיִן אֶת הַדְּרָכִים", וְכֵן פֶּרַשׁ רַש"י אֶת לְשׁוֹן הַפְּסוּק: "וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דְּבָר" - שֶׁהוּא צָרֵךְ הַצָּבָא, לֹא לְסַפֵּק מִיָּם וּמִזֶּן וְלֹא לְתַקֵּן דְּרָכִים.

תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ אֶת חֲשִׁיבוֹת חוֹבֵת "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שְׁנָה אַחַת וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח" -

6. Sanctified her as his wife by giving her a ring or something of value in front of witnesses and saying to her "Behold you are sanctified to me with this ring according to the laws of Moses and Israel." (Rabbi Yosef Baraka)

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פרק שני - מאמר ב

משחררים אותו מכל חיוב לעזור במלחמה, כי יש עליו חיוב לא פחות חשוב למען קיום כלל ישראל: יסוד הבית שלו! אבני הבנין של כלל ישראל הם הבתים. כאשר ירדו בני ישראל למצרים - "איש וביתו באו", כשבאים בתים באו למצרים, וכך נמנה כלל ישראל: "למשפחתם לבית אבתם" [במדבר א, ב]. שלמות כל בית ובית הוא חסנו של עם ישראל! לכן צריך להקדיש את השנה הראשונה - נקי יהיה לביתו שנה אחת" - לבנות את שלמות הבית.

ואם תשאל - למה לא ישב בביתו, ומשם יעזר לספק מים ומזון, הרי עוסק בשנה הראשונה בעסקיו כרגיל - הוא הולך אל הכולל ולשאר עסוקיו. התשובה היא שהתורה לא רצתה להטיל עליו חיוב צבורי, כדי שיוכל לתכנן את עסוקיו בהתאם לחיוב הגדול המטל עליו - ושמח את אשתו. זוהי הדגשת מרן החזון אי"ש - "חובה".

מאמר ב.

פיצד משמחה?

עבודת השנה הראשונה היא "ושמח את אשתו", על ידי זה מיסדים ובונים את הבית. "פיצד משמחה?" - מה היא העבודה הזאת? מרן החזון אי"ש מגלה לנו את הסוד - היסוד העקרי - ההתנהגות וההתייחסות כלפי האשה, שצריכה

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פרק שני - מאמר ב

לְנוֹט אֶת כָּל יְמֵי הַנְּשׂוּאִין עַד מָאָה וְעֶשְׂרִים, וּבִיּוֹתֵר צְרִיכָה
לְהַדְרִיךְ אוֹתָנוּ בַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה, שְׁבֵה מְנִיחִים אֶת הַיְסוּדוֹת
לְהַמְשִׁיךְ בְּנֵין הַבַּיִת, וְעַל כֵּן הִיא קוֹבְעַת וּמְכַרְעַת בִּיּוֹתֵר.

”טַבֵּעַ שְׁלָה לְהַתְעַנֵּג עַל חֲנָה בְּעֵינָיו, וְאֵלָיו עֵינֶיהָ נִשְׂוֹאוֹת”.

ה' יתברך הטביע באשה את התכונות, שתוכל למלא את
תפקידה בשלמות. המאמר [בראשית ב:יח] "אעשה לו עזר
כנגדו" לא רק מגלה מה שהקדוש ברוך הוא רוצה לעשות,
אלא הוא בורא וקובע את טבע האשה. כל מהותה - "עזר
כנגדו". "ואל אישך תשוקתך" - כל רצונה מפנה כלפי
אישה. "איזו היא אשה כשרה כל שעושה רצון בעלה"
[אליהו רבה ט], לא נאמר כאן "איזו היא אשה טובה", אלא
"כשרה", כלומר כשרה ומתאימה לתפקידה. ה' יתברך חנן
אותה בשאיפה זאת - לשאף לעשות את רצון בעלה. יתר
על כן חנן אותה ה' יתברך בהרגשת ספוק - להיות עזר
כנגדו ולעשות את רצונו, כי רק כך יכולה היא למלא את
תפקידה בהצלחה. אכן האשה מצפה תמיד לאשור מצד
בעלה - האם היא עזר כנגדו לשביעת רצונו. לכן "טבע
שלה להתענג על חנה בעיניו". ולכן "ואליו עיניה נשואות"
- תרתי משמע: כל מבטתה על מעשיה מכון אליו - להיות לו
לעזר. היא גם מסתפקת בו כדי למצא בפניו ובדבריו אשור
לשביעת רצונו, והיא באה על ספוקה ותענוגה כאשר היא
מוצאת אשור למציאת חן בעיניו. לכן הבעל צריך לעזר לה
שתוכל למלא את שאיפתה לעשות את רצון בעלה ולהיות

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פָּרַק שְׁנֵי - מאמר ב

עֶזְרָה כְּנִגְדּוֹ, וּמוֹטֵלָת עֲלֵיו הַחוּבָה "לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִרְאוֹת אֶהְבָּה וְקָרוֹב". הַדְּגֵשׁ הוּא עַל "לְהִרְאוֹת". לֹא מִסְפִּיק שֶׁבְּקָרֵב לְבוֹ הֵיא מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינָיו, וְהוּא אוֹהֵב אוֹתָהּ, אוּ הַצְּהִיר עַל זֹאת פֶּעַם אַחַת אוּ פְּעָמִים אַחְדוֹת, אֲלֹא צָרִיךְ יוֹם יוֹם לְהִרְאוֹת אֶהְבָּה וְקָרוֹב, כִּי זֶה הָאֲשׁוּר שֶׁמִּגִּיעַ לָהּ בְּעֶבֶר שְׂאִיפְתָּה הַתְּמִידִית לְהִיּוֹת עֶזְרָה כְּנִגְדּוֹ.

וְכִּי כוֹתֵב מֶרֶן הַגֵּרִי "קִנְיָבְסְקִי זַצ"ל, בְּעַל מַחְפָּר סִפְרֵי קְהֵלוֹת יַעֲקֹב, אֶל אַבְרָהָם: "... כִּידוּעַ עֲקָר תִּקְוֹת הָאִשָּׁה בְּעוֹלָמָה הֵיא שְׂיֵהָא לָהּ בְּעַל הָאוֹהֵב אוֹתָהּ. וְכִשְׂהֵיא רוֹאָה שְׂזֵה אֵינוֹ, כְּמַעַט שֶׁקָּרוֹב לְפָקוּחַ נֶפֶשׁ מְרַב צָעַר וְיִגּוֹן עַל הִיּוֹתָהּ גְּלַמוּדָה כְּאַלְמָנוֹת חַיּוֹת". עוֹלָמָה שֶׁל הָאִשָּׁה הוּא הַבְּעַל שֶׁאוֹהֵב אוֹתָהּ, זוֹ כֹּל תִּקְוֹתָהּ וְצַפִּיתָהּ. וְאִם אֵין הַבְּעַל נוֹתֵן לָהּ אֲשׁוּר עַל כֶּךָ - חֲשׂוֹךְ בְּעֵדָה עוֹלָמָה. אֵין גְּדוּלֵינוּ מִגְזֵימִים, אִם כוֹתֵב מֶרֶן "קָרוֹב לְפָקוּחַ נֶפֶשׁ" - הַדְּבָרִים הֵם כְּהוֹיָתָם, וְיודֵעַ זֹאת מִמַּעֲשִׂים שֶׁבָּאוּ לְפָנָיו. אִם הָאִשָּׁה נִשְׁבְּרַת נֶפֶשִׁית, הֵיא נוֹפֵלַת בְּדַכְאוֹן, וְנַעֲשִׂית פְּגִיעָה לְכֹל מִינֵי מַחְלוֹת חֵס וְשָׁלוֹם.

ר' יוסי קרא לאשתו "ביתִי", כי היא בונה את הבית, ודואגת לכל צרכיו הגדולים והקטנים ביותר. דאגתה לבית היא למען בעל הבית, שהוא ירגיש בטוב ונוח בתוך הבית. ולכן "אליו עיניה נשואות" כבר מרגע כניסתו לבית, והיא מצפה

7. "like a lonely widow" \ גלמודה כאלמנות חיות \ refers to a woman abandoned by her husband, or whose husband is missing as she cannot remarry but she is alone like a widow. (Rabbi Daniel Harris)

הרב חיים פרידלנדר
קונטרס וידעת כי שלום אהלך
פרק שני - מאמר ג

לקרא על פניו ובכל התנהגותו, שאכן ביתו - אשתו מוצאת חן בעיניו. יש שהבעל בא הביתה מהרהר באיזה ענין, ולכן אינו שם לב לאשתו. האשה מאכזבת ונפגעת - למה אינו שמח לבוא אל ביתו, הרי היא טורחת כל כך בשבילו להנעים לו את הבית, והיא מרגישה זאת כפגיעה אישית. הבית הוא עולמה של האשה, ובתוך הבית היא רוצה למצא את ספוקה (גם אם האשה יוצאת מהבית לעבודה - היא רוצה שעקר ספוקה יהיה בבית). ספוקה בבית תלוי כלו בבעל הבית - עד כמה הוא מקדיש לה את תשומת לבו ומביע לה את חבתו, ומבטא בזה שאכן היא העזר כנגדו כרצונו, וחנה וכן הבית על בעל הבית.

מאמר ג.

קרוב על ידי רבוי שיחה

"עשרה קבין שיחה ירדו לעולם מהן לקחו הנשים תשעה קבין" [קדושין מ"ט ע"ב], מה חז"ל מלמדים אותנו בזה? איך "הצליחו" הנשים לחטף יותר מהאנשים? ודאי יש כאן למוד עמק על בריאת אפיה של האשה.

רז"ל מגלים לנו יותר בענין זה במדרש רבה [בראשית י"ח, ג]: 'ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר: ויבן כתיב - התבונן מאין לבראתה. אמר, לא אברא אותה מן הראש,